

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

ארון הברית או ארון האלקים

לפרשת תרומה (על פי שיעור של הרבנית שרון רימון)

מקודש לשמו ושם ידבר עם משה ויצווה את בני ישראל ...

והנה עיקר החפץ הוא במשכן מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת", על כן הקדים הארון והכפורת בכאן, כי הוא מוקדם במעלה...

4. רשב"ם, על שמות כ"ה י' :

...ואף על פי שבמעשה בצלאל מצינו שעשה תחילה משכן ואחר כך כלים, ארון ומנורה ושולחן, שהיכן יכניס את הארון והשולחן כל זמן שאין משכן עשוי? אלא בצווי הוצרך לפרש עשיית הארון והשולחן תחילה, שבשביל הארון שהוא עיקר של "ועשו לי מקדש" הוצרך לעשות משכן.

5. השולחן (שמות כ"ה כ"ג-ל') :

"ועשית שולחן... ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד".

6. המנורה (שמות כ"ה ל"א-מ') :

"ועשית מנורת זהב טהור... והעלה את נרותיה והאיר על עבר פניה".

7. מזבח הקטורת (שמות ל"א י"ג) :

"ועשית מזבח מקטר קטורת... והקטיר עליו אהרון קטורת סמים..."

8. החזקוני לפסוק י"ח :

...ואף על פי שאמר לא תעשה לך פסל וכל תמונה, כאן התיר צורת הכרובים שהרי לא נעשו להשתחוות אלא לשיבתו, דוגמא כרובים דכסא הכבוד

9. הרמב"ן לפסוק כ"א :

בעבור שיצווה בכרובים להיות פורשי כנפים למעלה, ולא אמר למה יעשה כלל ומה ישמשו במשכן, לכן אמר עתה ונתת הכפורת עם כרוביו, שהכל דבר אחד, על הארון מלמעלה, כי אל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך כדי שיהיה לי כסא כבוד, כי אני אוועד לך שם ואשכין שכינתי עליהם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים בעבור שהוא על ארון העדות, והנה הוא

1. שמות כ"ה י' - כ"ב :

(י) ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו: (יא) וצפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב: (יב) ויצקת לו ארבע טבעות זהב ונתתה על ארבע פעמתי וישתי טבעת על צלעו וישתי טבעת על צלעו השנית: (יג) ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב: (יד) והבאת את הבדים בטבעת על צלע הארון לשאת את הארון בהם: (טו) בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו: (טז) ונתת אל הארון את העדת אשר אתן אליך: (יז) ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארפה ואמה וחצי רחבה: (יח) ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת: (יט) ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת תעשו את הכרבים על שני קצותיו: (כ) והיו הכרבים פורשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים: (כא) ונתת את הכפרת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדת אשר אתן אליך: (כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הכרבים אשר על ארון העדת את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל:

2. שמות י"ט ה"ו :

"ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

3. הרמב"ן בהקדמתו לפרשת תרומה :

כאשר דיבר ה' עם ישראל פנים בפנים עשרת הדברות, וצווה אותם על ידי משה קצת מצוות שהם כמו אבות למצוותיה של תורה... וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצוהם... וכרת עמהם ברית על כל זה, מעתה הנה הם לו לעם והוא להם לאלקים... והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם. ולכן ציווה תחילה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם

17. דברים ל"א ט':

ויכתוב משה, את-התורה הזאת, וייתנה אל-הכוהנים בני לוי, הנושאים את-ארון ברית יהוה; ואל-כל-זקני ישראל

18. רש"י על שמות כ"ה ט"ז:

"העדות" - התורה, שהיא לעדות ביני וביניכם שצוית אתכם מצוות הכתובות בה.

19. הרשב"ם על שמות כ"ה ט"ז:

"את העדות" - הלוחות, שהם עדות וברית בין הקב"ה לישראל, ולכך נקראו לוחות הברית.

20. יהושע פרקים ג'-ד':

ג ויצו, את-העם לאמור, כראותכם את אָרוֹן בְּרִית-ה' אֱלֹהֵיכֶם, והכוהנים הלויים נושאים אותו--ואתם, תסעו ממקומכם, והלכתם, אחריו ויאמר יהושע, אל-הכוהנים לאמור, שאו את-אָרוֹן הַבְּרִית, ועברו לפני העם; וישאו את-אָרוֹן הַבְּרִית, וילכו לפני העם.

יג והיה כנוח כפות רגלי הכהנים נושאי אָרוֹן ה' אָדוֹן כָּל-הָאָרֶץ, במי הירדן, מי הירדן ייכרתו, המים הירודים מלמעלה; ויעמדו, נד אחד

יד ויהי, בנסוע העם מאוהליהם, לעבור, את-הירדן; והכוהנים, נושאי הָאָרוֹן הַבְּרִית-לפני העם

יז ויעמדו הכהנים נושאי הָאָרוֹן בְּרִית-ה' בחרבה, בתוך הירדן-הכּוֹן; וכל-ישראל, עוברים בחרבה, עד אשר-תמו כל-הגוי, לעבור את-הירדן.

ה ויאמר להם, יהושע, עברו לפני אָרוֹן ה' אֱלֹהֵיכֶם, אל-תוך הירדן

ז ואמרתם להם, אשר נכרתו מימי הירדן מפני אָרוֹן בְּרִית ה' בעוברו בירדן, נכרתו מי הירדן ...

ט ... תחת מצב רגלי הכהנים, נושאי אָרוֹן הַבְּרִית ...

י והכוהנים נושאי הָאָרוֹן, עומדים בתוך הירדן, ...

יא ויהי כאשר-תם כל-העם, לעבור; ויעבור אָרוֹן-ה' והכוהנים, לפני העם

טז צוה, את-הכוהנים, נושאי אָרוֹן הַבְּרִית; ויעלו, מן-הירדן

יח ויהי כעלות הכהנים נושאי אָרוֹן בְּרִית-ה', מתוך הירדן, ניתקו כפות רגלי הכהנים, אל החרבה; וישבו מי-הירדן למקומם, וילכו כתמול-שלשום על-כל-גדותיו.

21. יהושע פרק ו':

ו ויקרא יהושע בן-נון, אל-הכוהנים, ויאמר אליהם, שאו את-אָרוֹן הַבְּרִית; ושבעה כוהנים, ישאו שבעה שופרות יובלים, לפני, אָרוֹן ה'

ז ויאמר, אל-העם, עברו, וסובו את-העיר; והחלוץ יעבור, לפני אָרוֹן ה'

במרכבה אשר ראה יחזקאל שאמר: "היא החיה אשר ראיתי תחת אלוקי ישראל בנהר כבר, ואדע כי כרובים המה" (יחזקאל י, 'פסוק כ'), ולכן נקרא יושב הכרובים (שמו"א פרק ד', פסוק ד'), כי היו פורשי כנפים להורות שהם המרכבה נושאי הכבוד...

10. פרשיית הציווי על הארון:

מעשה הכפורת	מעשה הארון	תיאור הבנייה
ועשית כפורת... ועשית שנים כרובים זהב (י"ז - כ').	ועשו ארון.. ועשית בדי עצי שטים (י' - ט"ו).	תיאור הבנייה
ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך (כ"א).	ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך (ט"ז).	נתינת העדות
ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות (כ"ב).	ייעוד הכלי השלם	ייעוד הכלי השלם

11. שמות ל"ט ל"ה:

את-אָרוֹן הַבְּרִית, ואת-בְּדִי; ואת, הכפורת

12. שמות מ' ג', כ'-כ"א:

ושמת שם, את אָרוֹן הַבְּרִית; וסכות על-האָרוֹן, את-הפרוכת

וייקח וייתן את-העדות, אל-האָרוֹן, וישם את-הבדים, על-האָרוֹן; וייתן את-הכפורת על-האָרוֹן, מלמעלה כא ויבא את-האָרוֹן, אל-המשכן, וישם את פרוכת המסך, ויסך על אָרוֹן הַבְּרִית--כאשר ציוה ה' את-משה

13. במדבר ז' פ"ט:

ובבוא משה אל-אוהל מועד, לדבר איתו, וישמע את-הקול מידבר אליו מעל הכפורת אשר על-אָרוֹן הַבְּרִית, מבין שני הכרובים; וידבר, אליו

14. במדבר י' ל"ג:

ויסעו מהר ה', דרך שלושת ימים; וארון ברית-ה' נוסע לפניהם, דרך שלושת ימים, לתור להם, מנוחה

15. במדבר י"ד מ"ד:

ועפילו, לעלות אל-ראש ההר; וארון ברית-ה' ומשה, לא-משו מקרב המחנה

16. דברים י' ח':

בעת ההיא, הבדיל יהוה את-שבט הלוי, לשאת, את-אָרוֹן בְּרִית-יְהוָה--לעמוד לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו, עד היום הזה

ז ויראו אנשי-אשדוד, כי-כן; ואמרו, לא-יישב ארון אלוקי ישראל עימנו--כי-קשתה ידו עלינו, ועל דגון אלוהינו. ח וישלחו ויאספו את-כל-סרני פלשתים אליהם, ויאמרו מה-נעשה לארון אלוקי ישראל, ויאמרו, גת ייסוב ארון אלוקי ישראל; ויסבו, את-ארון אלוקי ישראל.

י וישלחו את-ארון האלוקים, עקרון; ויהי, כבוא ארון האלוקים עקרון, ויזעקו העקרונים לאמור הסבו אליי את-ארון אלוקי ישראל, להמיתני ואת-עמי. יא וישלחו ויאספו את-כל-סרני פלשתים, ויאמרו שלחו את-ארון אלוקי ישראל וישבו למקומו, ולא-ימית אותי, ואת-עמי: כי-הייתה מהומת-מוות בכל-העיר, כבדה מאוד יד האלוקים שם.

24. הרבנית שרון רימון:

"ארון ה' צריך" להיות גם, ובעיקר, "ארון הברית". "ארון העדות", שמו המקורי של הארון, מדגיש בעיקר את צד שמירת ברית המצוות - העדות, אך מרמז גם ליעוד השני - "ונועדתי לך שם", ובכך הוא מהווה שם הכולל את שני ייעודיו של הארון, מחבר ביניהם, ומדגיש שה"עדות", הברית, היא העיקר.

ח ויהי, כאמור יהושע אל-העם, ושבעה הכוהנים נושאים שבעה שופרות היובלים לפני ה', עברו ותקעו בשופרות; וארון ברית ה', הולך אחריהם יא ויסב ארון-ה' את-העיר, הקף פעם אחת ...

יב וישכם יהושע, בבוקר; וישאו הכוהנים, את-ארון ה' יג ושבעה הכוהנים נושאים שבעה שופרות היובלים, לפני ארון ה', הולכים הלוך, ותקעו בשופרות; והחלוץ, הולך לפניהם, והמאסף הולך אחרי ארון ה', הלוך ותקעו בשופרות.

22. שמואל א' פרק ד':

(ב) ויערכו פלשתים לקראת ישראל ותטש המלחמה וינגף ישראל לפני פלשתים ויכו במערכה בשדה כארבעת אלפים איש: (ג) ויבא העם אל המחנה ויאמרו זקני ישראל למה נגפנו ה' היום לפני פלשתים נקחה אלינו משלה את ארון ברית ה' ויבא בקרבנו וישענו מפף איבנו (ד) וישלח העם שלה וישאו משם את ארון ברית ה' צבאות ישב הכרבים ושם שני בני עלי עם ארון ברית האלוקים חפני ופינחס:

י ויילחמו פלשתים, וינגף ישראל וינוסו איש לאוהליו, ותהי המכה, גדולה מאוד; ויפול, מישראל, שלושים אלף, רגלי. יא וארון אלוקים, נלקח; ושני בני-עלי מתו, חופני ופינחס

יג ויבוא, והנה עלי יושב על-הכיסא יד דרך מצפה--כי-היה ליבו חרד, על ארון האלוקים; והאיש, בא להגיד בעיר, ותזעק, כל-העיר

יז ויען המבשר ויאמר, נס ישראל לפני פלשתים, וגם מגפה גדולה, הייתה בעם; וגם-שני בניך מתו, חופני ופינחס, וארון האלוקים, נלקחה. יח ויהי כהזכירו את-ארון האלוקים, ויפול מעל-הכיסא אחורנית בעד יד השער ותישבר מפרקתו וימות--כי-זקן האיש, וכבד; והוא שפט את-ישראל, ארבעים שנה. יט וכלתו אשת-פינחס, הרה ללדת, ותשמע את-השמועה אל-הילקח ארון האלוקים, ומת חמיה ואישה; ...

כא ותקרא לנער, איכבוד לאמור, גלה כבוד, מישראל; אל-הילקח ארון האלוקים, ואל-חמיה ואישה. כב ותאמר, גלה כבוד מישראל: כי נלקח, ארון האלוקים.

23. שמואל א' פרק ה':

א ופלשתים, לקחו, את, ארון האלוקים; ויביאוהו מאבן העזר, אשדודה. ב ויקחו פלשתים את-ארון האלוקים, ויביאו אותו בית דגון; ויציו אותו, אצל דגון. ג וישכימו אשדודים, ממוחרת, והנה דגון נופל לפניו ארצה, לפני ארון ה'; ויקחו, את-דגון, וישיבו אותו, למקומו ד וישכימו בבוקר, ממוחרת, והנה דגון נופל לפניו ארצה, לפני ארון ה'; וראש דגון ושתי כפות ידיו, כרותות אל-המפתן--רק דגון, נשאר עליו